

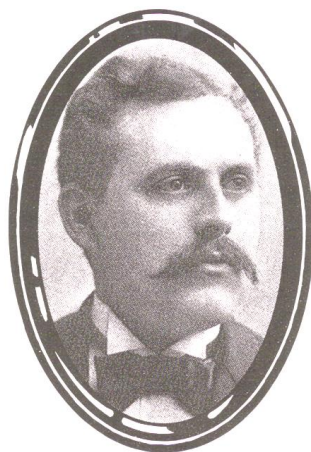

I BEGYNNELSEN

18⁴/₁₂87

ÖIS Grundare & Svensk Fotbolls Fader

WILHELM FRIBERG

Wilhelm Friberg såg livets ljus i Göteborg den 25 juli 1865. Hans livsgärning var av ett särdeles slag. Han kom att viga hela sitt liv åt idrotten och han blev en fostrare för ungdomen.

Kontorist Friberg var 22 år gammal när han med sin bästa vän, Walfrid Silow, kallade till möte den 4 december **1887** i Villa Carlslund, i ett rum på andra våningen. De närvarande hade redan påbörjat arbetet med en skridskobana på Carlslunds igenlagda trädgård.

Friberg hälsade tio ungdomar välkomna och förklarade att man samlats för att starta ett skridskosällskap. Fribergs namnförslag på sällskapet var Örgryte Idrottssällskap. Avsikten var att sällskapet i en framtid skulle vara öppet för alla fria idrotter. De närvarande antog förslaget och Örgryte Idrottssällskap hade sått sitt frö med Wilhelm Friberg som ordförande, en post som han förvaltade väl de 39 följande åren.

Wilhelm Friberg har skrivit om den historiska dagen. Så här lyder inledningen:

”Det var en kulen regnig söndagsförmiddag den 4 december 1887, som några ynglingar och gossar samlades i ett för tillfället outhyrt rum på Carlslund och placerade sig på en nygjord träbänk, det blivande sällskapets första egendom och avsedd för den planerade skridskobanan. En lånad stol och ett bord utgjorde rummets hela övriga möblering.”

Två veckor senare fastställdes klubbfärgerna till rött och blått, kärleken och trohetens färger. Namnet på idrottsplatsen fick det fornnordiska namnet, ”Balders Hage”.

Sommaren **1889** gav Friberg ut ÖIS första medlemsblad, som var smakfullt dekorerat av konstnärer bland medlemmarna. Här visade Friberg för första gången sin stilistiska ådra.

I början av **1890**-talet kom sällskapets medlemmar i kontakt med associationsfotbollen genom de skottar som kommit till Göteborg för att lära ut textilyrket. Skottarna, som kunde spelet fotboll från hemmavid, var inte sena med att dra sig bort till Balders Hage och bli medlemmar i ÖIS. Nu började dagens moderna fotboll ta form med lagledare, regler, domare och elva spelare vardera lag. I det första Svenska Mästerskapet, 1896 segrade ÖIS.

Wilhelm Friberg var inte tillfreds med de idrottspublikationer som fanns eftersom de var så Stockholmslokala. Därför startade Friberg den 1 januari **1893** en idrottstidning med det passande namnet ”Start Tidningen för Göteborgs idrottsmän”

I Start fick Friberg ett forum för att utveckla sina tankar kring idrottens fostrande betydelse och samtidigt utveckla sin stilistiska och poetiska begåvning.

År **1894** blev en naturlig fortsättning på Fribergs idrottsgärningar att starta en Idrotts-Orden. Friberg sökte för idrotten en balans genom en själens fostran för att motverka ensidigheten i tävlingskampen där enbart fysiska prestationer värdesattes.

Dess valspråk ”**Mens Sana in Corpore Sano**” (En sund själ i en sund kropp) anger att idrotten är medlet och inte bara målet. Wilhelm Friberg var Ordensgeneral för Idrotts-Orden fram till sin död.

Den första lokala sammanslutningen bildades på Fribergs initiativ den 16 februari **1895** och fick namnet ”Centralföreningen för Gymnastik- och Idrottssällskapen i Göteborg”. Friberg blev ordförande 1908 och ledde Centralföreningen fram till sin död.

Samma år väckte Wilhelm Friberg frågan om att bilda ett svenskt idrottsförbund och vid mötet i Göteborg den 30 oktober **1895**, på Friberg initiativ, bildades så Svenska Idrottsförbundet. Året därpå gick det första svenska mästerskapet i Hälsingborg. Friberg var ledamot från starten fram till sin död.

Hösten **1897** stiftade Wilhelm Friberg Göteborgs Fotbollsförening och blev dess ordförande. Meningen var att föreningen skulle verka som en gemensam förening för fotbollsklubbar i och omkring Göteborg, där deras bästa spelare deltog för att få ett starkt lag, som skulle kunna ge ÖIS lag bättre motstånd. I SM-finalen samma år möttes nämligen Örgryte IS mot Örgryte IS II. 1-0 slutade matchen.

Året efter, **1898** inbjöd Centralföreningen för Gymnastik- och Idrottssällskap, på Fribergs begäran, till det första Kungsbackaloppet med ÖIS som arrangör och målgång på Balders Hage. Detta lopp är näst Bostons maraton världens äldsta existerande långlopp. Den första segertiden blev 2 tim. 1 min. 18,4 sek och sträckan var 27 kilometer.

Wilhelm Fribergs skapelse, ÖIS, växte och därmed behovet av en förnyad idrottsanläggning. Den 6 september **1908** kunde en lycklig Wilhelm Friberg hälsa landshövding Lagerbring och 300 idrottsmän samt en stor publik välkomna till invigningen av Walhalla Idrottsplats. Det är Sveriges modernaste anläggning, med löparbanor av kolstybb och en fotbollsplan av gräs.

Wilhelm Friberg var också ledamot i Riksidrottsförbundets överstyrelse mellan åren 1903 – 1926. Han var ledamot i Svenska Fotbollsförbundet från starten 1904 och under åren 1908-1917 var han ordförande varefter han utnämndes till ständig ledamot. Han var också ordförande för Göteborgs Fotbollsförbund i två omgångar, 1905-1907 och 1920-1931.

I Publicistklubben för Göteborg och Västra Sverige var Wilhelm Friberg medlem, där han under tio år var en mycket uppskattad klubbmästare.

Teaterintresset hos Wilhelm Friberg var stort, så det var inte konstigt att ÖIS höll sig med ett teatersällskap där Friberg var centralgestalten. Han medverkade som författare, regissör och skådespelare.

Vad utmärkte legendaren Wilhelm Friberg? Hans tankar kan ha börjat i och med de första allmänna idrottstävlingarna som hölls på exercisheden i Göteborg på hösten 1886, där också fotbollstävlingar annonserades, dock utan några anmälda lag. Kanske var det här gnistan tändes hos Wilhelm Friberg och hans kamrat Silow. Idrottssällskapet L.S. (Lyckans Soldater) som höll till på exercisheden och Skridskosällskapet Bore torde var ytterligare inspirationskällor.

Som 16-åring flyttade han från Majorna till bostadshuset som låg bredvid Carlslund, inte långt från sin arbetsplats. Här kunde han senare se sin skapelse från verandan och blicka ut över Balders Hage och aktiviteterna på idrottsplatsen. Han bodde här fram till sin död.

Märkligt att en ung man utan egna ekonomiska resurser och med en underordnad och måttligt avlönad anställning kunde genomföra ett så omfattande livsverk.

Det är möjligt att Friberg trivdes med tryggheten att vara en rotad man. Han blev sin arbetsplats trogen alla de 44 åren vid Bohus Mekaniska Werkstads AB, där han blev befordrad till bokhållare 1902.

När man tänker tillbaka på allt det som Wilhelm Friberg uträttade och på all åtagande inom idrottsrörelsen och i olika sammanslutningar kommer osökt frågan hur han hann med och hur han förmådde allt. En förklaring är hans goda omdöme, hans förmåga att komma till beslut och att han inte hakade upp sig på oväsentligheter. Vidare hade han inga familjeband som hindrade, då han först vid 53 års ålder gifte sig. Han hade inte heller någon tanke på en civil karriär. Friberg hade stor och uppskattad förmåga att sprida glädje i sin omgivning.

Ja, det är bara att konstatera att Wilhelm Friberg alltid hade många bollar i luften och att en av dessa rullade igång fotbollen Sverige. Den första fotbollsmatchen i Sverige med de nya associationsreglerna (dagens fotboll) spelades på Heden i Göteborg 1892 mellan Örgryte IS mot Lyckans Soldater. Denna historiska match, den 22 maj, vanns av ÖIS med 1 mål mot 0.*

* Det står en minnesten på Heden

Hösten 1931 råkade Wilhelm bli pååkt av en cyklist. Skadan han fick framkallade rosfeber, vilket ledde till att han tvingades ta in på Ekmanska sjukhuset.

Den 16 januari skrevs han ut och skulle just lämna Ekmanska då en blodpropp i hjärtat blev slutet för ÖIS grundare.

Wilhelm Friberg blev 66 år.

Årligen den 4 december besöks hans grav i en ceremoni som avslutas på ÖIS-gården